

Robert Kłosowicz

KONTEKSTY DYSFUNKCYJNOŚCI PAŃSTW AFRYKI SUBSAHARYJSKIEJ

Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego

KONTEKSTY DYSFUNKCYJNOŚCI PAŃSTW AFRYKI SUBSAHARYJSKIEJ

Robert Kłosowicz

KONTEKSTY
DYSFUNKCYJNOŚCI PAŃSTW
AFRYKI SUBSAHARYJSKIEJ

Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego

Seria: Studia nad Rozwojem

REDAKTOR NAUKOWY SERII
dr hab. Robert Kłosowicz, prof. UJ

RECENZENCI
dr hab. Wiesław Lizak
dr hab. Krzysztof Trzcіński, prof. PAN

PROJEKT OKŁADKI
Agnieszka Kucharz-Gulis
Fotografie na okładce:
s. I: *Robert Kłosowicz*
s. IV: *Hanna Rubinkowska-Anioł*

Publikacja dofinansowana przez Uniwersytet Jagielloński ze środków Instytutu Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych

© Copyright by Robert Kłosowicz & Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego
Wydanie I, Kraków 2017
All rights reserved

Niniejszy utwór ani żaden jego fragment nie może być reprodukowany, przetwarzany i rozpowszechniany w jakikolwiek sposób za pomocą urządzeń elektronicznych, mechanicznych, kopiujących, nagrywających i innych oraz nie może być przechowywany w żadnym systemie informatycznym bez uprzedniej pisemnej zgody Wydawcy.

ISBN 978-83-233-4291-5
ISBN 978-83-233-9652-9 (e-book)

www.wuj.pl

Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego
Redakcja: ul. Michałowskiego 9/2, 31-126 Kraków
tel. 12-663-23-80, tel./fax 12-631-18-83
Dystrybucja: tel. 12-631-01-97, tel./fax 12-631-01-98
tel. kom. 506-006-674, e-mail: sprzedaz@wuj.pl
Konto: PEKAO SA, nr 80 1240 4722 1111 0000 4856 3325

Spis treści

Wykaz skrótów	7
Wstęp	17

CZĘŚĆ I

ISTOTA I METODOLOGIA BADANIA DYSFUNKCYJNOŚCI PAŃSTW

Rozdział I. Rozważania nad istotą dysfunkcyjności państwa w Afryce Subsaharyjskiej	37
1. Kryzys państwa nowoczesnego?	37
2. Problemy definicyjne w badaniach państw dysfunkcyjnych i perspektywy badawcze w nich wykorzystywane	39
Rozdział II. Metodologia badań	71
1. Wybrane ograniczenia i wyzwania w badaniach państw dysfunkcyjnych w Afryce Subsaharyjskiej	71
2. Rankingi wykorzystywane w badaniach nad dysfunkcyjnością państwa	78
Fundusz na rzecz Pokoju	78
Bank Światowy	81
Centrum Badań nad Państwami w Stanie Kryzysu	82
Centrum na rzecz Systemowego Pokoju	82
Światowy Indeks Pokoju	83
Wskaźnik Rozwoju Społecznego (Human Development Index – HDI)	85
Indeks Ibrahima Afrykańskich Rządów (Ibrahim Index of African Governance – IIAG)	90
Światowy Indeks Potencjału Militarnego	94
Afrobarometr	95
3. Podsumowanie	98

CZĘŚĆ II

KONTEKSTY DYSFUNKCYJNOŚCI PAŃSTW AFRYKI SUBSAHARYJSKIEJ

Wprowadzenie	109
Rozdział I. Konteksty historyczne i geograficzne	113
1. Spuścizna kolonializmu	124
2. Dekolonizacja Afryki Subsaharyjskiej na przykładzie kolonii francuskich	161
3. Secesjonizm	173
4. Konsekwencje zimnowojennego podziału świata dla Afryki Subsaharyjskiej. Socjalizm afrykański	184

5. Etiopia jako przykład eksperymentu socjalistycznego w Afryce Subsaharyjskiej	192
6. Konteksty geograficzne	195
Rozdział II. Konteksty społeczne	215
1. Presja demograficzna	216
2. Uchodźcy i osoby wewnętrznie wysiedlone	223
3. Grupowe poczucie krzywdy. Skonfliktowanie społeczeństw, grup, elit	238
4. Stan opieki zdrowotnej	254
5. Stan usług edukacyjnych	263
Rozdział III. Konteksty ekonomiczne	273
1. Globalizacja	287
2. Proceder przejmowania zasobów	293
3. Kłątwa surowcowa	302
4. Niegospodarność i korupcja	311
Rozdział IV. Konteksty polityczne i militarne	325
1. Problem złych rządów	327
2. Stopień wypełniania funkcji przez państwo	339
3. Łamanie praw człowieka i naruszanie zasad praworządności	343
4. Siły zbrojne i policyjne	357
5. Konflikty zbrojne	369
6. Interwencja aktorów zewnętrznych	385

CZĘŚĆ III

PODMIOTOWOŚĆ PAŃSTW AFRYKI SUBSAHARYJSKIEJ W DYSKURSIE O BEZPIECZEŃSTWIE MIĘDZYNARODOWYM

Rozdział I. Problem państw dysfunkcyjnych po 11 września 2001 roku	395
Rozdział II. Problem terroryzmu	409
Rozdział III. Proliferacja broni w państwach dysfunkcyjnych Afryki Subsaharyjskiej	417
Rozdział IV. Misje pokojowe i humanitarne w państwach Afryki Subsaharyjskiej o wysokim stopniu dysfunkcyjności	427
1. Operacje wojskowe Unii Europejskiej w państwach dysfunkcyjnych na przykładzie misji EUFOR w Czadzie i Republice Środkowoafrykańskiej	437
Rozdział V. United States Africa Command – amerykańska odpowiedź na dysfunkcyjność państw afrykańskich czy strażnik interesów USA na kontynencie?	443
Zakończenie	465
Przeprowadzone rozmowy i wywiady	477
Bibliografia	481
Aneks	483
Indeks osobowy	529
Indeks geograficzny	539